Floravaktarna i Skåne Rapporterar

Krypfloka i Skåne

Kjell-Arne Olsson & Charlotte Wigermo

Figur 1. Bron över den östra fåran av Helgeå mellan Isternäset och ön Blackan med Lillöhus. Foto: K.-A. Olsson.

"En liten osynlig wattenwäxt, hittils endast funnen på öfwerswämmade ställen på stränderne af Helje å wid Christianstad. Såsom nyttig är den icke känd, men heller icke med wisshet såsom skadelig, ehuru den är misstänkt."

Försök til en Flora Oeconomica Sveciæ.
A. J. Retzius (1806)

Ja, krypfloka *Helosciadium inundatum* har förvisso varit en osynlig växt på stränderna av Helge å under senare år. Det var här på den betade, trampade åstranden vid Lillö en av oss (KAO) förut alltid åkte om jag ville se krypfloka. Det var under en av floravårdsgruppens inventeringsexkursioner i augusti 1996 jag senast såg den här. Vid samma tillfälle hittade vi en liten tuva av vildris *Leersia oryzoides* omkring 100 meter norr om bron mellan Isternäset och Blackan.

Vi har varit flera som förgäves letat efter krypfloka de senaste två åren på den annars så fina lokalen. När jag (KAO) var här på hösten 2012 hade vildris ökat otroligt mycket. Nu var den dominerande, nästan vassbildande, utmed åtminstone 300–400 meter av åstranden. Kan det vara så illa ett en hotad art trängt undan en annan hotad art? Beklagligt i så fall! Och någon smålånke *Callitriche palustris* och nålsäv *Eleocharis acicularis* såg jag inte heller till. Fast dessa två arter sökte jag inte speciellt noggrannt efter.

Som ett kulturhistoriskt kuriosum kan det nämnas att broarna vid Lillö har sitt ursprung som brosegment vilka användes under de alliierade truppernas march mot Berlin under andra världskrigets slutskede. Dessa brosegment lär ha kunnat byggas samman till flera hundra meter långa broar så att trupperna kunde ta sig över floder och andra naturhinder. Hur dessa brosegment sedermera hamnade vid Helge å, för att nu gagna cyklister, gående och boskap, vet jag däremot inte.

Såväl Rosén som Linné hade noterat krypfloka vid Kristianstad i mitten av 1700-talet och fortfarande i början av 1800-talet var kun-

Figur 2. Krypfloka i blom.
Foto: Åke Svensson.

Krypfloka *Helosciadium inundatum*

Beskrivning. Krypfloka är en mycket liten, kal, flerårig vattenväxt med krypande eller flytande stjälkar. Bladen är små och parflikiga, de nedre två till tre gånger parflikiga, under vatten utvecklas blad som är mycket finflikiga, närmast dill-lika. Krypfloka blommar i juli–augusti med små vita blommor som sitter i fåstråliga flockar. Blomflockarna sitter på skaft mittemot bladen, de saknar allmänt svepe men har enskilda svepen av tre till sex blad. Frukten är långsmal och delfrukterna har fem smala och höga åsar.

Utbredning. Krypfloka förekommer sällsynt i Sydsverige, den växer vanligen vid eller i pölar, diken och andra grunda vatten. **Första fynduppgift** är från Kristianstad, Skåne och publicerades av Rosén 1749 (Nordstedt 1920).

Etymologi. Artnamnet *inundata* kommer av latinets *inundatus* och betyder "växer på översvämmade ställen".

Ur: Anderberg, A. & Anderberg, A.-L., 2007. Den virtuella floran.
>http://linnaeus.nrm.se/flora/welcome.html<.
Naturhistoriska Riksmuseet.

Bild 3. Krypfloka i blom och i frukt. Foto: Åke Svensson.

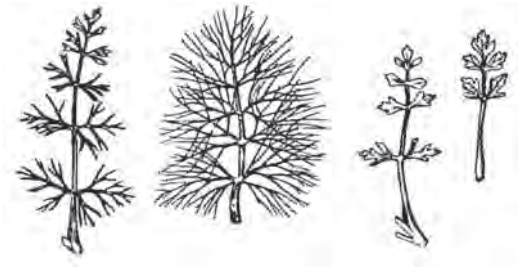
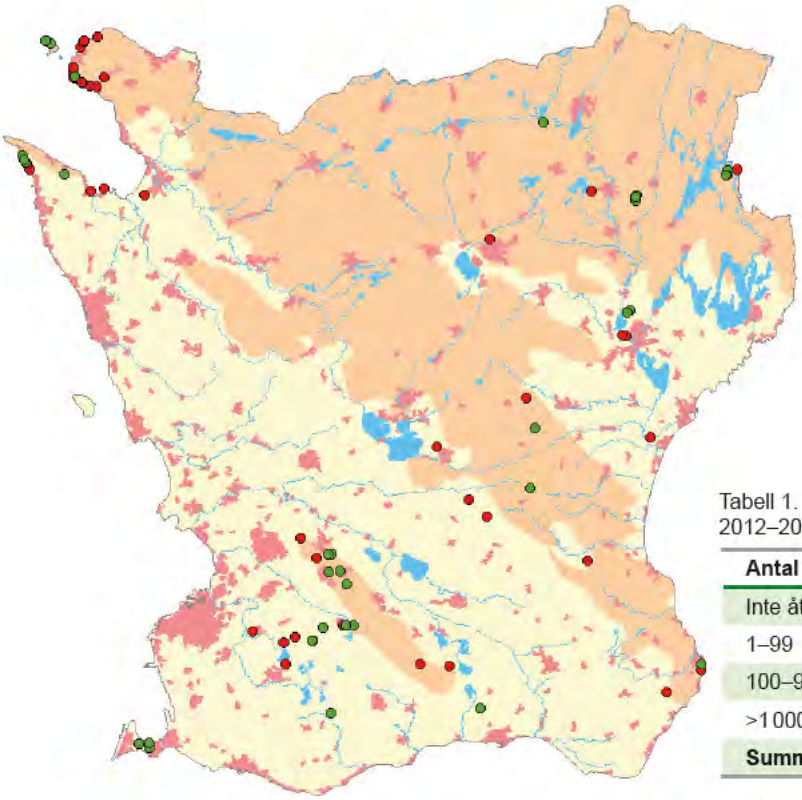

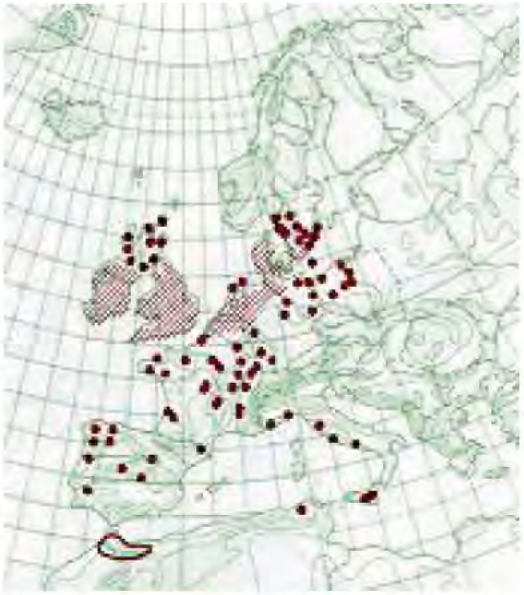
Bild 4. Olika bladformer hos krypfloka. Efter Hegi.

Karta 1. Krypfloka i Skåne 2012–2015.
- inte återfunnen
- återfynd

Tabell 1. Krypfloka i Skåne 2012–2015.

Antal individ	Antal lokaler
Inte återfunnen	38
1–99	29
100–999	8
>1 000	4
Summa	**79**

Karta 2. Världsutbredningen för krypfloka enl. Hultén, E. & Fries, M. 1986. *Atlas of North European vascular plants.*

skapen om dess verkliga utbredning i Sverige mycket bristfällig. Idag är den känd från åtskilliga landskap i södra Sverige, från Skåne i söder till Västergötland och Dalsland i norr och från Halland och Bohuslän i väster till Öland i öster. Sina flesta förekomster har krypfloka i Skåne, Halland och södra Bohuslän. Det är en i huvudsak västeuropeisk art med en huvudutbredning på de Brittiska öarna och längs nordsjökusten från norra Frankrike till Danmark. På Jylland anses den fortfarande vara allmän. Krypfloka saknas i Norge såväl som i Finland. Dess lokaler finns huvudsakligen i kustnära områden där ett milt, oceaniskt vinterklimat råder. Som följeväxter till krypfloka kan man finna arter som klotgräs *Pilularia globulifera*, flocksvalting *Baldellia ranunculoides*, strandplyl *Littorella uniflora* och löktåg *Juncus bulbosus*.

I Skåne har krypfloka spridda lokaler över en stor del av landskapet. Den växer längst i nordost vid Filkesjön intill gränsen till Blekinge, vid Simrishamn i sydost, på Falsterbo-

halvön i sydväst och på Kullahalvön och Bjärehalvön i nordväst. Det är här i de sistnämnda trakterna den blivit funnen på flest lokaler i landskapet, tillsammans med ett område på och sydväst om Romeleåsen. Av 79 lokaler som återbesöktes 2012–2015 kunde krypfloka endast återfinnas på 41 lokaler dvs. strax över hälften av lokalerna från Projekt Skåne Floras inventering 1989–2005. Särskilt anmärkningsvärt är det stora antalet ”röda prickar” utmed Bjärekusten, där krypfloka haft sina flesta och rikaste förekomster. Som orsak till det klena antalet återfynd har främst igenväxning och högt vattenstånd vid inventeringstillfället angetts. Igenväxning är beklagligt inte minst då lokalerna på Bjärehalvön ligger i naturreservat där skötsel i form av röjningar och tillräcklig hävd genom bete borde vara en självklarhet. Att krypfloka inte går att se på grund av högvatten inger hopp om att den finns kvar och går att återfinna ett år med ett mera normalt sommarvattenstånd.

Särskilt rika förekomster, med mer än 1 000 individ, av krypfloka noterades 2012–2015 vid Filkessjön i Örkened, Stabbarp i Genarp, längs Linabäcken i Emmislöv och på ett par ställen på Skanörs Ljung. Krypfloka är en konkurrenssvag art som gärna växer på tidvis översvämmade, på sommaren upptorkande lokaler, som kan utgöras av mindre vattensamlingar och bäck-, å- och sjöstränder. Krypfloka tycks föredra vatten med ett neutralt eller svagt surt pH-värde; arten saknas i starkt sura vatten och finns sällan i vatten med ett högt pH-värde.

I stort sett alla skånska växtplatser är hävdade genom bete. Det största hotet mot krypfloka är igenväxning till följd av svagt eller uteblivet bete. Ökad eutrofiering och alla åtgärder som kan påverka de hydrologiska förhållanden på en lokal, kan självfallet vara förödande för krypfloka.

Många av lokalerna för krypfloka i Skåne finns i naturreservat där skötseln borde vara gynnsam för denna art. Det är därför en smula förvånande att återfyndsprocenten 2012–2013 var så låg. Vi får bara hoppas att denna främst beror på ”ogynnsam årsmån”. I annat fall är situationen för krypfloka sämre än vi kunnat ana.

Litteratur

Aronsson, M. (ed.) 1999: *Rödlistade kärlväxter i Sverige – Artfakta*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala

ArtDatabanken, 1992: Krypfloka. Artfaktablad.

Weimarck, H. & G. 1985: *Atlas över Skånes Flora*. Lund.

Tyler, T. m.fl. (red.). 2007. *Floran i Skåne. Arterna och deras utbredning.* Lund.

